

ZÁMECKÁ ZAHRADA

Po výstavbě barokního zámku byla postupně budována také **zahrada, navržená architektem zámku Filibertem Luchesem**. Zahrada musela být založena velmi rychle, protože již v roce 1663 popisuje historik Tomáš Pešina z Čechorodu holešovskou zámeckou zahradu takto: „...a při něm / holešovském zámku / zahrada rozkošná, které Morava podobně nemá“ (Prodromus Moravographiae). Do současné podoby byla upravena za Františka Antonína hraběte z Rottalu v první polovině 18. století **podle vzoru francouzských šlechtických a královských zahrad geniálního architekta André Le Nôtre-a**, přičemž byly zachovány prvky původní zahrady holandského typu. Zámecký park se skládá **z formální zahrady a obory**. Formální zahrada je výjimečná výrazným podílem vodní složky v podobě vodních kanálů, které byly nejprve ve tvaru písmene „U“. Charakteristický **Neptunův trojzubec** vznikl až vybudováním středního kanálu v polovině 18. století.

Hlavní osa kompozice prochází od budovy zámku přes parter s bazénem a střední rameno kanálů do přilehlé obory, od které bývala formální zahrada oddělena zdí. Kanály byly dříve lemovány tvarovanými živými stěnami a doplněny sochařskou výzdobou. Kompozici doplňuje zámecké zahradnictví a formální zahrada před původním zahradním pavilonem (tzv. růžová zahrada s hvězdárnou). Součástí zahrady jsou také **ovocné sady (štěpnice), které jsou stářím svých odrůd velmi vzácné**. Nachází se zde přes 50

odrůd jablek a hrušní. Plán Ing. arch. Otakara Kuči a velká obnova zahrady koncem 50. let počítala s obnovením řady původních složek zachycených na historických plánech, avšak přihlédla k zjednodušením a změnám pozdější doby. Na formální zahradu **navazovala obora (bažantnice)** založená také v první polovině 18. století (přesněji 1735 až 1737). V porostech obory krajinářského charakteru je stále čitelná barokní kompozice s hvězdovitým křížením cest. Důležitým kompozičním prvkem je protékající mlýnský náhon a budova hájovny.

Rozsáhlá zahrada s parkovou úpravou patří rozlohou 35 ha a svým založením k nejvýznamnějším a nejstarším na Moravě. V současnosti prochází pečlivou obnovou.

*Text: Mgr. Ondřej Machálek Foto: Mgr. Rudolf Seifert, Jana Rohanová, DiS.
Grafická úprava: BcA. Cyril Gaja
Vydalo město Holešov, tisk TYPOservis Holešov, 2016*

Hledejte další informace na webu města
www.holesov.cz

Město Holešov, Masarykova 628, +420 573 521 111
mesto@holesov.cz, www.holesov.cz

Městské kulturní středisko, nám. F. X. Richtera 190, +420 571 160 880
info@mks-holesov.cz, www.holesov.info, www.zamekholesov.cz

Městské informační centrum, nám. F. X. Richtera
+420 571 160 890, +420 573 395 344
mic@mks-holesov.cz, www.mic.holesov.info

fasád se stal vysoký pilastrový řád (architektonický prvek v podobě sloupu vystupujícího ze stěny). Holešovský zámek je mimořádnou stavbou díky svým rozlehlým **klenutým sálům v pianu nobile** (první patro obsahující reprezentační sály), kde se nachází jeden z nejpočetnějších souborů raně barokních, bohatě štukově zdobených klenb u nás. Barokní interiéry s nástrojnými malbami s náměty z Ovidiových Proměn ukazují počátky působení italských a vlámských umělců na Moravě.

Hlavním prostorem zámku je **velký sál**, situovaný v severním křídle. Jeho klenbu podepírají polosloupy

v horní části opatřené plastikami atlantů. Hlavní práce byly pravděpodobně dokončeny před r. 1674. I přes to, že se jej za života Jana z Rottalu nepodařilo celý dokončit, hrabě se svou druhou manželkou Annou Marií z Lobkovic již v zámku bydlel. Prvním dědicem majetků byl jeho bratranec Jan Kryštof z Rottalu (1674 - 1699), který ustanovil svým následovníkem syna Jana Zikmunda (1699 - 1717). Na raně barokní stavební akci navázal ve vrcholném a pozdním baroku syn Jana Zikmunda, **umění milovný a vzdělaný feudál František Antonín hrabě z Rottalu** (1717 - 1762). Za jeho éry panoval na zámku čilý kulturní ruch. Založil zde zámeckou kapelu a pěstoval italské opery (1731 - 1740). Ve velkém slavnostním sále nechal hrabě zřídit zámecké divadlo.

V severním křídle u vstupu do zahrady je umístěna **sala terrena (zimní zahrada)**, která má bohatě zdobenou neckovou klenbu. Na její ploše se nachází bohatá štuková výzdoba a obrazy s postavami bohyň, múz a slavných mileneckých dvojic. Ústřední kompozice představuje postavy Minery a Herkula nesoucí alianční erby objednavatelů (Rottalů a Trautmannsdorffů). Mezi 1. a 2. patrem jižního křídla vznikla kolem poloviny 18. století **zámecká kaple**. Je vyzdobena hodnotným barokním oltářem se sochami sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Sarkandra.

František Antonín se jako stavitel a mecenáš nesoustředil pouze na holešovský zámek, ale vystavěl i kostely na Hostýně, v Bystřici p. H., v Mysločovicích, založil v Holešově klášter Trinitářů a přestavěl pro ně kostel sv. Anny. K farnímu kostelu v Holešově **přistavěl Černou kapli**, pod níž dal zbudovat rodinnou hrobku. Do svých služeb získal významné umělce: B. Fritsch, T. Šturm, O. Zahner, J. J. Schaubberger, F. A. Palko aj.

Poslední závažnější stavební změny zámku spadají do poloviny 19. století. Z této doby také pochází **nová dominanta vstupního průčelí**: znak nových majitelů zámku, Bruntálských z Wrbna, kteří přicházejí do Holešova roku 1814, resp. 1846. Významným představitelem rodu byl **Rudolf Eugen Wrbna** (1846 - 1883), který díky přízni císaře zastával významné úřady. Byl nejen doživotním členem panské sněmovny, ale měl na starosti i finance Dvorní opery ve Vídni. Později byl jmenován generálním intendantem všech dvorních divadel. Protože Rudolf neměl legitimního potomka, odkázal panství synovi Rudolfovi Kristianovi (1883 - 1925) z větve uherských hrabat Wrbnů. Rudolf byl dvakrát ženatý, poprvé s hraběnkou Choryňskou, podruhé s Elvírou, bavorskou princeznou z rodu Wittelsbachů. Posledním majitelem panství byl nejstarší syn Rudolf Wrbna († 1936). Za manželku pojal Barboru Wiedemannovou, která nebyla šlechtického původu. Po únoru 1948 byla na zámek uvalena nucená správa a zámek zkonfiskován. V zámku se potom nacházely především kulturní instituce (archiv, knihovna, muzeum). Po obnovení demokracie po roce 1989 požádali o vydání oprávnění dědici a zámek převzali. Ze strany města Holešova byl zájem o zámek zkonfiskován. Tato snaha byla završena uzavřením **kupní smlouvy 15. února 2005**. Od té doby se odvíjí proces náročných stavebních oprav, jejichž cílem je, aby se zámek stal plnohodnotným kulturním centrem. Zámek v Holešově je jedinečným dokladem monumentální světské architektury, rodící se na našem území s přispěním nejvyšších tvůrců ve složitém období, které následovalo těsně po skončení třicetileté války. **Konstruktivně a hmotově byl zformován po polovině 17. století pod vlivem raného baroka. Svým rozsahem a slohovou čistotou dochovaných konstrukcí, dispozicí i výzdobou interiérů se řadí mezi nejvýznamnější doklady raně barokní zámecké architektury v českých zemích.** Mezi přednosti zámku se řadí jeho dominantní poloha v zámeckém parku, uplatňující se částečně i v dálkových pohledech a vzácně dochovaná slohová čistota a jednota.

Holešov byl významným centrem obcí v majetku olomouckého biskupství na úpatí Hostýnských vrchů. Svě majetky tu mívala církev a šlechta, kteří se psali s přídomkem „z Holešova“, můžeme považovat za biskupovy leníky (many). V záznamech z r. 1245 je zmíněn biskupský leník - **man Hugo z Holešova**, který patrně sídlil na holešovské tvrzi. Krátkodobá přítomnost biskupa v roce 1297 svědčí o tom, že zde již existovalo významnější feudální sídlo.

Od poloviny 14. století je Holešov v majetku **Šternberků**, kteří se stali nejdéle vládnoucím rodem v dějinách holešovského sídla (230 let). Po husitských válkách vybudovali **nový hrad na místě původní tvrze**, ze kterého se v suterénu a v přízemí dnešního zámku dodnes dochovalo několik částí. V první polovině 16. století byl hrad zvýšen o druhé patro a rozšířen. Do roku 1574 byl přestavěn na renesanční zámek. Třicetiletá válka znamenala zlom ve stavební historii zámku. Po roce 1643 byl už poničený zámek Švédy vyplněn a vypálen.

V takovém stavu jej r. 1650 koupil hrabě Jan z Rottalu, který si u vídeňského císařského architekta **Filiberta Lucheseho** objednal jeho úplnou přestavbu. Ve své době byl tento nový holešovský pán jedním z nejbohatších a nejmocnějších feudálů na Moravě. Roku 1650 byl jmenován pro mimořádné zásluhy císařským tajným radou. Měl již také za sebou potlačení valašských rebelií v průběhu třicetileté války. Poté, co koupil celé holešovské panství, lenní část Holešova a biskupské manství Kurovice a Třebetice, vzdal se roku 1655 většiny veřejných funkcí, aby se mohl plně věnovat správě majetku.

Od roku 1651 byla na místě původního zámku budována **v duchu raného baroka zcela nová stavba**. Monumentální zámecká budova byla inspirována typem šlechtického sídla tzv. **palazzo in fortezza**, tj. palác ve tvrzi - rezidenční sídlo uprostřed naznačeného opevnění. Záměrně strohá vnější podoba zámku byla v kontrastu k bohaté výzdobě uvnitř. Hlavním architektonickým motivem